

Kobbelv vertshusdrift A/S
v/Per Reffhaug
8264 ENGAN

Jnr: Sverrehola 1-2008/AW

Dato: 13.06.2007

TURSTI TIL OG GUIDING I SVERREHOLA.

Jeg heter Anders Westlund. Jeg er nestleder og verneansvarlig i Norsk Grotteforbund (NGF), et nasjonalt samarbeidsorgan for enkeltpersoner og lokalorganisasjoner som driver med grotting..

Norsk Grotteforbund har blitt informert om at dere har planer om å legge til rette for vandring til Sverrehola ved å rydde stien opp dit og gjøre det tilgjengelig for gjestene deres å ta en tur dit. Videre har dere planer om å sette i gang organisert guiding i Sverrehola. Norsk Grotteforbund ønsker å komme med et innspill til disse planene.

Norsk Grotteforbund har både Grottevern og Grottesikkerhet som del av sine vedtekter. I §3 FORMÅL står det:

”NGF skal virke for:

- *Sikker ferdsel i grotter.*
-
- *Grottevern.”*

I §4 om GROTTTEETIKK står det:

”NGF og NGFs medlemmer forplikter seg til:

- *Å verne alle grotter mot miljøfremmed ferdsel, og å begrense ferdselen i sårbare grotter.*
-
- *Å respektere og samarbeide med lokalbefolkning, myndigheter og lokale og nasjonale grotteorganisasjoner både ved planlegging, gjennomføring og etterarbeid i forbindelse med grotteturer, utforskninger og vitenskapelige undersøkelser.”*

Til informasjon så sto det en artikkel om Sverrehola i Norsk Grotteblad nummer 14 fra 1984. Vi legger ved kopi av denne artikkelen.

I dette prosjektet er det etter Norsk Grotteforbunds mening 3 hensyn som må ivaretas. Det første og viktigste er **Personlig sikkerhet for deltagerne (Grottesikkerhet)**. Det andre er **Hensynet til grotta (Grotteetikk)**. Det tredje er at **Deltagerne får en fin tur og en fin opplevelse**, slik at han/hun husker turen med glede og ev. anbefaler den til andre.

Norsk Grotteforbund anbefaler at det både ut fra vernehensyn og ut fra sikkerhetshensyn gjennomføres en risiko- og sårbarhetsanalyse for de passasjene som er tenkt brukt til guiding og av de nærliggende områdene. Denne analysen må gjøres av personer med kompetanse innen grotting og speleologi/grotteforskning. Vi anbefaler Kobbelv vertshusdrift å ikke ta det aktuelle prosjektet opp til vurdering før en slik analyse er gjennomført.

Når det gjelder grottesikkerhet må det være et vel gjennomtenkt sikkerhetsopplegg rundt prosjektet. Sverrehola er ei grotte med vertikale partier, faren for at det skjer uhell er absolutt tilstede og øker med antall mennesker som ferdes gjennom grotta. At de fleste av de besøkende i dette tilfellet sannsynligvis vil være uerfarne med grotting gjør risikoen for et uhell ekstra stor. I England, som har mye større erfaringsmateriale å bygge på enn Norge, er nybegynnere involvert i hele 80% av utrykningene grotteredningstjenesten gjør. Norsk Grotteforbund vil påpeke følgende:

- Det må være minst 2 guider på hver tur og et maks antall deltagere på hver tur. Hvis det bare er 1 guide og han/hun selv blir skadet, ev. må gå ut med noen av deltagerne, vil deltagerne bli overlatt til seg selv inne i grotta. 1 enslig guide vil dessuten ha store problemer med å følge med på hva deltagerne gjør, noe som både kan resultere i risikabel adferd hos deltagerne og i ødeleggelser og forsøpling.
- Begge guidene må kunne førstehjelp. De må ikke bare ha overfladisk kunnskap, de må kunne holde en hardt skadet person i live til det kommer hjelp utenfra. Det kan ofte ta flere timer før redningsmannskap klarer å ta seg inn til et ulykkessted i ei grotte. Situasjonen vanskeliggjøres av at for en skadet person er grotter kalde, mørke og ugjestmilde.
- Begge guidene bør kunne fire seg ned og klatre opp på tau og de bør ha med seg nødvendig utstyr for dette på hver tur. Å kunne ta seg raskt frem i grottas vertikale partier og forbi stup kan være avgjørende ved ulykker og/eller redningsaksjoner.
- Hver enkelt deltager må ha eget lys.
- Det må være en beredskapsplan i tilfelle ulykker.

Til informasjon så hadde Norsk Grotteforbund en redningsøvelse i Sverrehola i år 2000 (se vedlagte kopi av artikkel i Norsk Grotteblad nummer 37). Tenkt ulykkesituasjon var en bevisstløs person med brukket arm noen hundre meter inne i grotta. Det tok 3 ½ time fra redningsmannskapet hadde ankommet grotta til båren med den skadede personen var ute. Dette var med topp kvalifiserte og motiverte redningsmannskaper i nærheten. Ved en reell situasjon må redningsmannskapene, som stort sett er frivillige, først samles og så flys ut sammen med redningsutstyret, noe som selvfølgelig forlenger responstiden.

Norsk Grotteforbund vet ikke om dere kan risikere juridisk erstatningsansvar hvis det skjer et uhell i grotta etter at noen har tatt seg inn som følge av deres tilrettelegging.

Når det gjelder Grotteetikk og hensynet til grotta vil Norsk Grotteforbund på det sterkeste anmode om at man er nøye med at ”guideruta” ikke legges forbi verneverdige og sårbare forekomstene. Hvis turister ledes forbi slike forekomster vil de fort bli ødelagt. Det vil for det første være uheldig ut fra et vernehensyn. For det andre virker synlig ødeleggelse av vakre og sjeldne naturforekomster ofte negativt på helhetsinntrykket til de som er med på grotteturer.

Selv om turistene ikke ledes forbi de verneverdige forekomstene, kan de lett bli funnet av noen som finner ut at de skal ta seg en liten tur på egen hånd. Enkeltpersoner kan enten finne på å ”stikke av” fra den organiserte turen (og dermed kanskje gå seg bort og/eller havne i farlige situasjoner?) eller de kan ønske å ta seg en ny tur (og dermed kanskje gå seg bort og/eller havne i farlige situasjoner?) etter at de først har vært på den organiserte turen. Norsk Grotteforbund ber derfor Kobbelv Vertshusdrift tenke nøye gjennom hva som kan gjøres for å hindre at slikt skjer. (Friluftslovens bestemmelser om fri ferdsel gjør at fysiske stengsler bare kan settes opp etter spesielle vedtak.)

Norsk Grotteforbund mener at alle grotteturer, ikke bare turistturer, men **alle** grotteturer, bør foregå så skånsomt som mulig og medføre minst mulig slitasje og ødeleggelse i grotta. Dette bør også være i deres egen interesse. En forsøplet, nedslitt og grisete grotte og synlige ødeleggelser av vakre og sjeldne naturforekomster virker negativt på helhetsinntrykket til de som er med på grotteturer og gjør at de sitter igjen med dårligere minner fra turen enn de ellers ville ha gjort.

For å gi deltagerne på de organiserte turene mest mulig utbytte og best mulig opplevelse bør guidene være kvalifiserte personer med god kjennskap til grotter, grottedannelse og berggrunnsgeologi. En guide bør kunne ca. ti ganger så mye som det vedkommende faktisk skal formidle. Geologi er et komplisert fagområde, men deltakere kan bli veldig engasjert og stille spørsmål innafør en vid sektor.

Norsk Grotteforbund vil foreslå at det settes opp informasjonsskilt på flere språk i åpningen og gjerne også langsmed stien opp til åpningen. I tillegg til faglig formidling bør disse skiltene både inneholde informasjon om verneverdiene i grotter og hvilke farer som er forbundet ved å ta seg inn i grotter, alene eller sammen med andre.

Norsk Grotteforbund antar for øvrig at dere må ha tillatelse av grunneier til å rydde stien opp til grotta og til ev. tilrettelegging i og utenfor grotta. Tilsvarende må dere ha tillatelse fra grunneier for å gjøre ev. tilrettelegging inne i selve grotta, det være seg rydding av stier, oppsetting av skilt m.v. På Økonomisk kartverk står det oppgitt at området er et sameie for Gnr 93, for å finne ut mer om eierforhold må dere sannsynligvis undersøke i Grunnboka. Ved organisert guiding i grotta må dere også ta hensyn til grunneier, bl.a. må ferdselen både inne i og utenfor grotta skje innenfor de rammer som Friluftsløven setter, herunder å holde områdene både utenfor og inne i grotta fri for søppel.

I Norsk Grotteblad nummer 37 sto artikkelen *Hva gjør du når ulykken er ute?* Denne artikkelen beskriver hva man skal gjøre hvis det skjer en ulykke på en grottetur. I samme nummer sto også *Grottevetreglene* (eller *Inni-fjellvetreglene*). Kopi av begge artiklene er vedlagt.

I Norsk Grotteblad nummer 45 sto artikkelen *Guiding av nybegynnere [i grotter]*. Denne artikkelen inneholder mye om hvordan Norsk Grotteforbund mener guiding i grotter bør foregå og den kan sannsynligvis være et nyttig innspill i arbeidet deres. Kopi av artikkelen er vedlagt.

Når det gjelder miljøvennlig ferdsel er følgende regler allment anerkjent blant folk som driver med grotting:

- Ta ingen ting - bare bilder.
- Etterlat ingen ting - bare fotavtrykk (og knapt nok det).
- Drep ingen ting - bare tid.

Norsk Grotteforbund vil oppfordre Kobbelv vertshusdrift til å sørge for at disse reglene ivaretas ved guiding av turister i Sverrehola. I tråd med kulepunkt 2 ber vi om at det ikke settes opp noen permanente innretninger inne i grotta og at fysisk tilrettelegging inne i grotta minimaliseres.

Avslutningsvis vil Norsk Grotteforbund informere Kobbelv vertshusdrift om at Nordland fylkeskommune har startet prosjekt GeoTurisme Nordland, som har som mål å få flere turister til å besøke Nordland og å øke kunnskapsnivået innen geologi. Guiding i grotter omfattes av prosjekt GeoTurisme Nordland. Vi vil anbefale dere å ta kontakt med Fylkeskommunen v/Ola Torstensen i deres videre arbeid med dette prosjektet, både for å få råd ang. gjennomføringen og for å tilgang til ev. økonomisk støtte.

Jeg håper dette kan være til nytte for dere. Hvis det er noe dere lurer på eller ønsker å spørre om kan undertegnede kontaktes på epost: goj-aw@bodo.online.no, tlf (p): 75 51 64 99.

Med vennlig hilsen

Anders Westlund
Verneansvarlig i Norsk Grotteforbund

Kopi med vedlegg til: - Fylkesmannen i Nordland v/Miljøvernavdelingen
- Nordland fylkeskommune v/Ola Torstensen

Vedlegg: - Artikkelen *Sverrehola ...* fra Norsk Grotteblad nr. 14.
- *Grottevetreglene (Inni-fjellvetreglene)* fra Norsk Grotteblad nr. 37.
- Artikkelen *Redningsøvelse i Sverrehola 29. juli 2000?* fra Norsk Grotteblad nr. 37.
- Artikkelen *Hva gjør du når ulykken er ute?* fra Norsk Grotteblad nr. 37.
- Artikkelen *Guiding av nybegynnere* fra Norsk Grotteblad nr. 45.